

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Клиникалық пәндер» кафедрасы	044-67
«Ішкі аурулар пропедевтикасы» пәні бойынша ашық сабақ	7 беттің 1беті

Ашық сабақ

1. **Мамандығы:** 09130100 «Мейіргер ісі»
2. **Біліктілігі:** 4S09130103 «Жалпы практика мейіргері »
3. **Тобы:** С-МІҚ-09.03.21
4. **Курс** – 3
5. **Оқу семестрі** - 4
6. **Кафедра:** «Клиникалық пәндер»
7. **Өткізу күні:** 08.11.2023ж
8. **Өткізу уақыты:** 15:00 – 16:00
9. **Сабақты өткізген:** оқытушы Сламхан А.Ғ.
10. **Іс – шара:** ашық сабақ
11. **Пән:**«Терапия және неврологиядағы мейіргер ісі»
12. **Сабақтың тақырыбы:** «Жедел және созылмалы гастрит.Асқазан мен он екі елі ішектің жаралары. Асқазан ісігі».
13. **Сабақтың мақсаты:** студентерге науқастарды қабылдаудағы медбике қызметі мен рөлін, гастрит ұғымын этиологиясын ,клиникасын , түрлерін, емдеу әдістері мен асқынулары жайында түсіндіру.
14. **Сабаққа қатысқандар:**
 Кафедра меңгерушісі: Махмут А.Ә.
 Директордың оқу әдістемелік бөлімінің төрайымы: Мамбеталиева Г.О
 Кафедра оқытушысы: Имаш Н.Б.
 Кафедра оқытушысы:Ақылбек Ұ.М.
 Кафедра оқытушысы: Ералиева М.Е.
 Кафедра оқытушысы:Макамшиков Э.Т.

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA -1979-	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Клиникалық пәндер» кафедрасы		044-67
«Ішкі аурулар пропедевтикасы» пәні бойынша ашық сабақ		7 беттің 2беті

1. Оқушы білуі және істей білуі керек:

- Жедел және созылмалы гастрит ұғымы
- Гастрит түрлері, этиологиясы, клиникасы.
- Асқазан ісігі туралы ұғым.
- Асқазан жараларының асқынуы.

2. Өз бетінше дайындалуға арналған сұрақтар :

1. Гастрит сырқатына анықтама беріңіз
2. Гастрит қаншаға бөлінеді және этиологиясы.
3. Асқазан сөліне байланысты созылмалы гастриттің қандай клиникалық түрлері бар?
4. Созылмалы гастриттің емдік қағидасының негізі.
5. Сізге таныс антацид тобына жататын дәрі-дәрмек түрлерін атап шығыңыз.
6. Асқазан ауруларының алдын алу шараларына түсінік беріңіз.

2. Білім берудің, оқытудың әдістері: Кіші топпен жұмыс.

3. Сабақтың тақырыбы: «Жедел және созылмалы гастрит. Асқазан мен он екі елі ішектің жаралары. Асқазан ісігі».

4. Сабақтың мақсаты: студентерге науқастарды қабылдаудағы медбике қызметі мен ролін, гастрит ұғымын этиологиясын, клиникасын, түрлерін, емдеу әдістері мен асқынулары жайында түсіндіру.

5. Сабақтың жоспары:

I-бөлім

1. Ашық сабақ тақырыбы мен мақсаты.
2. «Жедел және созылмалы гастрит» тақырыбына презентация.
3. Ойлан, тап ойыны.

II-бөлім

4. Кім-мықты ойыны
  5. Сұрақ-жауап айдары
  6. Қорытындылау
- Сабақ барысының өтілуіне байланысты баға қойылады.

7. Нәтижесі мен маңыздылығы: сабақ жоспар бойынша және силлабуста көрсетілген өткізу түріне (шағын топпен жұмыс) сәйкес өтті. Шағын топтарда жауапты сұрақтар менойын есептерге жауап берді. Жедел және созылмалы гастрит және асқазан ісігі, ойық жараларды толықтай түсінді. Іш аймағын пальпациялауды, тамыр соғуын анықтауды үйренді

ГАСТРИТ ДЕГЕН НЕ?

ГАСТРИТ – бұл асқазанның шыршыты қабығында қабыну процестерінің пайда болуы, оның нәтижесінде бұл орган патологиялық өзгерістерге ұшырайды. мұндай аурудың әр түрлі алғышарттары және әртүрлі ағымы болуы мүмкін.

Ғылым асқазанның тәуелсіз патологиясы болып табылатын бастапқы гастритті және қайталама гастритті (ол улану, инфекциялар және басқа қолайсыз жағдайлардан туындайды) бөледі. Хеликобактериоз көбінесе іштегі ауырсыну сезімімен көрінеді, ол тағамды ішкеннен кейін немесе одан бұрын пайда болуы мүмкін. Басқа симптомдарының арасында – жүрек айнуы, іш қату, диарея және қыжылдау жатады.

ЭТИОЛОГИЯСЫ

ХЕЛИКОБАКТЕРЛІК ИНФЕКЦИЯ(95%);
АУТОИММУНДЫҚ ФАКТОР(15-18%);
ДУОДЕНОГАСТРАЛЬДЫҚ РЕФЛЮКС;
ҰЗАҚ ҚОЛДАНҒАН ДӘРМЕКТЕРДІҢ
ӘСЕРІ,МӘСЕЛЕН
СТЕРОИДТЫҚ ЕМЕС ҚАБЫНУҒА ҚАРСЫ
ДАРМЕКТЕРДІҢ,КАЛИЙ
ХЛОРИДІНІҢ,РЕЗЕРПИННІҢ,ТУБЕРКУЛЕЗГЕ ҚАРСЫ
ДАРМЕКТЕРДІҢ Т.Б.
АЛИМЕНТАРЛЫҚ ФАКТОРЛАР(УАҚЫТЫЛЫ
ТАМАҚТАНБАУ,ТАМАҚТЫ ШАЙНАМАСТАН АСЫҒЫС
ЖҰТУ,АСА ӨТКІР,ЫСТЫҚ НЕМЕСЕ САЛҚЫН
ТАҒАМДАРҒА
ӘУЕСҚОЙЛЫҚ;
ЗИЯНДЫ АДЕТТЕР (ІШІМДІККЕ САЛЫНУ, ШЫЛЫМ
ШЕГУ);
ӨЗГЕ АҒЗАЛАРДЫҢ
АУРУЛАРЫ(АНЕМИЯ,ӨКПЕНІҢ,ЖҮРЕКТІҢ,БҮЙРЕКТІҢ
ЖЕТІСПЕУШІЛІГІ;СОЗЫЛМАЛЫ
ХОЛЕЦИСТИТ,ПАНКРЕАТИТ,ДУОДЕНИТ Т.Б.)

ГАСТРИТТИҢ ТҮРЛЕРІ

АУРУ АФЫМЫНЫҢ СИПАТЫНА ҚАРАЙ ГАСТРИТТИҢ КЕЛЕСІ ТҮРЛЕРІ
БӨЛІНЕДІ:

01

ЖЕДЕЛ ГАСТРИТ

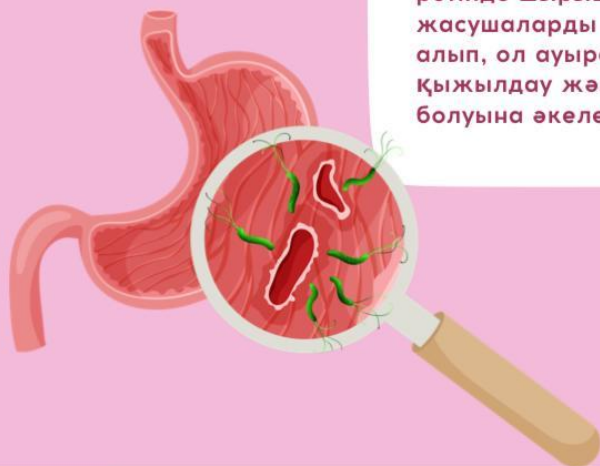
Бұл ағзаның ауруды қоздыратын факторға тап болуынан кейін бірнеше сағат ішінде сезілетін тез дамушы қабыну. Көптеген жағдайларда бұл дерт ішек инфекцияларына және бактериялық типті уыттармен улануға байланысты (мысалы, сапасыз тамақ қабылдау үшін). Кейде жіті гастрит асқазанның шырышты қабығын зақымдайтын фармацевтикалық препараттармен, химикаттармен және басқа заттармен қоздырылады. Олар спирттер, сілтілер және қышқылдар.

СОЗЫЛМАЛЫ ГАСТРИТ

02

Бұл ауру айтарлықтай баяу жүреді, бірақ әрдайым асқазанның жұмысында патологияларға әкеледі, оның ішінде шырышты қабықтың өлуіне дейін. Жіті гастрит созылмалы түрге айнала алады; бұл жағдайда науқаста ремиссия мен асқыну кезеңдері кезектеп жүреді. Кейде аурудың пайда болғанын білу өте қиын, себебі ол хал-күйге әсер етпей, ешқандай қауіпті белгілерді көрсетпейді. Аурудың барысын дұрыс тамақтанбау, тым ыстық немесе тым ащы тамақ қабылдау, тағамдық аллергиялық реакциялардың болуы, зат алмасуының бұзылуы, темекі шегу және ішімдік ішу қиындата түсуі мүмкін.

Ауру тудыратын бактериялар (*Хеликобактер пилори / Helicobacter pylori*) асқазанда көбейіп, бірте-бірте оның шырышты қабығын бұзады. Жауап ретінде шырышты қабық арнайы заттар шығарып, өлі жасушаларды емдеуге тырысады. Ішкі қақтығыс орын алып, ол ауырсыну, қабыну, тәбеттің төмендеуі, қыжылдау және гастриттің басқада белгілерінің пайда болуына әкеледі.

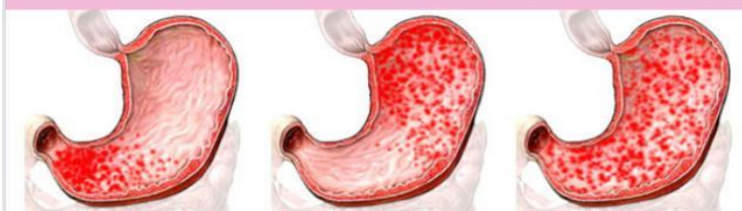

СОЗЫЛМАЛЫ ГАСТРИТТІН НЕГІЗГІ ТИПТЕРІ:

А типті гастрит (эндогенді, атипті гастрит) - асқазанның жасушаларына антиденелер түзілуінен пайда болатын гастрит. Бұл кезде біріншілік атрофиялық өзгерістер асқазанның түбі мен денесінде орналасады, асқазан секрециясы төмендейді, қандағы гастрин мөлшері жоғарылайды.

В типті гастрит - НР-мен ассоцирленген гастрит. Бұл кезде пилорикалық болімде НР персистеуші инфекциясы анықталады. Инфицирлену жолдары: тағам арқылы немесе эндоскопиялық манипуляциялар, зондтау кезінде.

С типті гастрит (реактивті, химиялық гастрит, рефлюкс-гастрит). Патогенезінде өт қышқылдарының асқазанға түсіп эпителинің зақымдалуына әкелетін дуоденогастральдық рефлюкс, рефлюкс-эзофагит негізгі орынды алады. СЕККП-дың да әсері зор. СЕККП-дың антипростагландиндік әсерінен бикарбонаттар мен шырыш түзілуі тежеліп, эрозиялар мен микроциркуляцияның бузылуы пайда болады.

Гастриттің түрі	Этиологиялық факторлары	Синонимдері
Атрофиялыз	H. Pylori өзге факторлар	Беткей диффузды антральдік, созылма-лы антральдік, интерстициялық, фолликулярлық, гиперсекрециялық В тип
Атрофиялық аутоиммунды	Аутоиммунды	А тип, асқазан денесінің диффузды атрофиясымен, пернициоздық анемиямен жүретін
Мультифокальды	H. pylori. Тамақтанудың немесе қоршаған ортаның ерекшеліктері	
Ерекше түрлері: химиялық	Химиялық тітіркендіргіштер, ГКС, СҚҚД	Реактивті Рефлюкс-гастрит, С тип
радиациялық	Сәулелік зақымданулар	
Лимфоцитарлық	Идиопатиялық, иммундық механизмдер, Глютен, H. pylori	Вариоформалық, Целиакияға байланысты
Инфекциялық емес гранулемалық	Крон ауруы, саркоидоз, Вегенер гранулематозы, идиопатиялық, богде денелер	Жеке гранулематоз
Эозинофильдік	Тағамдық аллергия, өзге аллергиялар	Аллергиялық
Инфекциялық	H. pylori-ден өзге бактериялар, вирустар, паразиттер, санырауқұлақтар	

- ДИАГНОСТИКА (ДОСТОВЕРНЫЙ) (НЕДОСТОВЕРНЫЙ)**
1. ФГДС АРҚЫЛЫ БИОПСИЯ АЛУ (ТІН АЛУ) МИКРОБИОЛОГИЯЛЫҚ ЗЕРТТЕУДЕ ХЕЛИБАКТИРДЫ ӨСІРІП ҚАНША +БАР 3+ 4+ +5 ДОСТОВЕРНЫЙ
  2. ФГДС ЖУТЫП УРЕАЗДЫ ТЕСТ ЖАСАСА СҰЙЫҚТЫҚ АРҚЫЛЫ ИНДИКАТОР ТЕСТ ПОЛОСКА ЦВЕТТЕРЫ БОЙЫНША НЕДОСТОВЕРНЫЙ ЛОЖНЫЙ ПОЛОЖИТЕЛЬНЫЙ
  3. ХЕЛПИЛ ТЕСТ ДОСТОВЕРНЫЙ БОЛЫП ТАБЫЛАДЫ

СОЗЫЛМАЛЫ ГАСТРИТТЕРДІҢ ӘР ТҮРЛІ НЫСАНДАРЫНЫҢ ДИАГНОСТИКАЛЫҚ БЕЛГІЛЕРІ:

- ГАСТРИТ НЫСАНЫ КЛИНИКА (ШАҒЫМДАР, АНАМНЕЗ) ФИЗИКАЛЫҚ ТЕКСЕРУ ДЕРЕКТЕРІ ЗЕРТХАНАЛЫҚ ЗЕРТТЕУЛЕР ДЕРЕКТЕРІ ҚҰРАЛДЫҚ ЗЕРТТЕУ НӘТИЖЕЛЕРІ Н. PYLORI АССОЦИРЛЕНГЕН СОЗЫЛМАЛЫ АНТРАЛЬДЫ (СЫРТҚЫ) ГАСТРИТ 1. АСҚАЗАН ДИСПЕПСИЯСЫНЫҢ БЕЛГІЛЕРІ;
2.—ЖАРАҒА ҰҚСАС БЕЛГІЛЕР ЖИЫНТЫҒЫ;
3. ГАСТРОЭЗОФАГЕАЛДЫ РЕФЛЮКС БОЛҒАНДА ҚЫЖЫЛ (ГЭР);
4. ІШЕК ДИСПЕПСИЯСЫНЫҢ БЕЛГІЛЕРІ.
АНАМНЕЗ: ГДЗ АУРУЛАРЫ БОЙЫНША АУЫРТПАЛЫҚТЫ ТҰҚЫМ ҚУАЛАУШЫЛЫҚ, ТАМАҚТАНУ РЕЖИМІНІҢ БҰЗЫЛУЫ, ҚҰРҒАҚ ТАМАҚТАНУ, АШЫ, СҮРЛЕНГЕН ЖӘНЕ ҚУЫРЫЛҒАН ТАМАҚТЫ ШАМАДАН ТЫС ҚОЛДАНУ, ГАЗДАЛҒАН СУСЫНДАР ПАЛЬПАЦИЯДАҒЫ ЭПИГАСТРАЛДЫ ЖӘНЕ ПИЛОРОДУОДЕНАЛЬДЫ АЙМАҚТАҒЫ БІР ҚАЛЫПТЫ АУЫРСЫНУ, МЕТЕОРИЗМ РЕФЕРЕНСТІ МӨНДЕР ШЕГІНДЕ ЖҚТ, БХТ 1. ФЭГДС: БАСЫМ ТҮРДЕ АСҚАЗАННЫҢ АНТРАЛЬДЫ БӨЛІГІНІҢ БЕЛСЕНДІЛІГІНІҢ ӘР ТҮРЛІ ДЕҢГЕЙІМЕН ҚАБЫНУ ПРОЦЕСІНІҢ БЕЛГІЛЕРІ /
2. БИОПАТТАРДЫ ГИСТОЛОГИЯЛЫҚ ЗЕРТТЕУ: Н. PYLORI ИНФЕКЦИЯСЫМЕН АШҚ КОЛОНИЗАЦИЯСЫ ЖӘНЕ ҚАБЫНУ ПРОЦЕСІНІҢ БЕЛГІЛЕРІ
3. Н. PYLORI БҮТ ДИАГНОСТИКАЛАРЫ (90% -ОҢ) [6].

СОЗЫЛМАЛЫ АТРОФИЯЛЫҚ МУЛЬТИФОКАЛЬДЫ ГАСТРИТ

СОЗЫЛМАЛЫ АТРОФИЯЛЫҚ АУТОИММУНДЫ ГАСТРИТ

ЕМІ:

Рұқсат етілмейді	Рұқсат етіледі
<ul style="list-style-type: none"> • шырынды өнімдер (ет, балық, саңырауқұлақ сорпалары)-жалғастыру тінімен өнімдер(шеміршектер, құс және балық терісі, сіңірлі ет)- ет және балықтың майлы өнімдері• маринадтар, тұздаулар, дәмдеуіштер• ірі үгінді ұннан жаңа піскен нан, нан өнімдері, тары• құймақтар, тоқаштар, тәтті тоқаштар• қатты жасунықты көкөністер (бұршақ, фасоль, бұршақтар, шалқан), саңырауқұлақтар• қатты қабықты көкөністер және піспеген жемістер• қышқыл жеміс-жидекті шырындар• шоколад, какао, кофе, қою шай, газдалған сусындар 	<ul style="list-style-type: none"> • көкөністі, жармалы, сүт сорпалары• пісірілген майсыз ет және балық• тұтас піскен жұмыртқа, булы омлет• қышқыл емес жаңа әзірленген сүзбе, ірімшік• кептірілген бидай наны• ақ кепкен нан, майсыз печенье• жақсы езілген ботқалар• ақ ұннан вермишель және кеспе• көкөністі және картоп езбесі• салаттар, сұйық май қосылған винегрет• қышқыл емес жеміс-жидекті шырындар жұмсағымен• сүт және сүт өнімдері (майлы айран, йогурттар)• көмірқышқылсыз сілтілі минералды сулар• қою емес шай

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Клиникалық пәндер» кафедрасы	044-67
«Ішкі аурулар пропедевтикасы» пәні бойынша ашық сабақ	7 беттің 7беті

Диетадан алынып тасталатын өнімдер	Пайдалану үшін қолайлы өнімдер	Жеуге рұқсат етілген тағамдар
<ul style="list-style-type: none"> • ЕТ ПЕН БАЛЫҚ СОРПАСЫ; • ҚҰЫРЫЛҒАН ЖӘНЕ АШЫ ТАМАҚ; • ЫСТАЛҒАН ЖӘНЕ КОНСЕРВІЛЕРІ; • ДӘМҚОСАРЛАР ЖӘНЕ ДӘМДЕУІШТЕР (ПИЯЗ, САРЫМСАҚ, БҰРЫШ, ҚЫША); • ҚИЯР ЖӘНЕ МАРИНАДТАР; • ГАЗДАЛҒАН СУ, ЖЕМІС-ЖИДЕК СУСЫНДАРЫ, СЫРА, ҚҰРҒАҚ АҚ ШАРАП, ШАМПАН, КОФЕ; • ЦИТРУСТАР 	<ul style="list-style-type: none"> • ЕТ ЖӘНЕ БАЛЫҚ (ПІСІРІЛГЕН НЕМЕСЕ БУҒА ПІСІРІЛГЕН); • ЖҰМЫРТҚА • СҮТ ЖӘНЕ СҮТ ӨНІМДЕРІ 	<ul style="list-style-type: none"> • МАКАРОН ӨНІМДЕРІ; • ЕСКІРГЕН АҚ НАН; • ҚҰРҒАҚ ПЕЧЕНЬЕ МЕН ПЕЧЕНЬЕ; • СҮТ ЖӘНЕ ВЕГЕТАРИАНДЫҚ СОРПАЛАР; КӨКӨНІСТЕР (КАРТОП, СӘБІЗ, ТҮРЛІ-ТҮСТІ ОРАМЖАПЫРАҚ) - БҰҚТЫРЫЛҒАН НЕМЕСЕ ПЮРЕ ЖӘНЕ БУЛЫ СУФЛЕ; • ЖАРМА, ЖИДЕК СОРТТАРЫН, МУСС, ЖЕЛЕ, ШИКІЗАТ ЖӘНЕ КҮЙДІРІЛГЕН ҮГІТІЛГЕН АЛМА ТӘТТИ ЖЕЛЕ; • СҮТ, ӘЛСІЗ ШАЙ, КАКАО.

Қорытынды:

Бұл аурудың алдын алуда да емдеуде де мейіргердің атқаратын қызметі өте маңызды болып табылады. Өйткені пациенттен дұрыс алынған анализ, диагнозды нақты қоюға, ем жүргізуге жақсы әсер етеді. Дәрігер тағайындаған емді пациентке дұрыс жүргізе білу мейіргердің міндеті. Пациент ауруынан толықтай жызылып шықса, онда ең бірінші мейіргердің біліктілігінің нәтижесі болып саналады.

8. Қолданылатын әдебиеттер :

Негізгі:

1. Қалимұрзина, Б. С. Ішкі аурулар. Т. 1. : оқулық. - Алматы : Эверо, 2010. - 540 бет
2. Қалимұрзина, Б. С. Ішкі аурулар. Т. 2. : оқулық. - Алматы : Эверо, 2010. - 504 бет
3. Қалимұрзина Б. С. Ішкі аурулар. 2 томдық. 1-том: оқулық. – А., 2007.

Қосымша

4. Алпысова, А. Р. Неотложные состояния в практике врача скорой помощи: учебно-методическое пособие / А. Р. Алпысова. - Караганда : АҚНҰР, 2016. - 176 с. -
5. Круглов, В. Скорая доврачебная помощь : монография / В. Круглов. - Ростов н/Д : Феникс ; СПб. : ООО Изд-во "Северо-Запад", 2008. - 352 с. - (Попул. медицина).
6. Ішкі аурулар бойынша объективтендірілген құрамдастырылған клиникалық емтихан: оқу-әдістемелік құрал = Объективный структурированный клинический экзамен по внутренним болезням : учебно методическое пособие / М. Оспанов атындағы БҚММУ ; құрас. Қ. Ж. Ахметов - М. : "Литтерра", 2016. - 368 б

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казakhstanская медицинская академия»
«Клиникалық пәндер» кафедрасы		044-67
«Ішкі аурулар пропедевтикасы» пәні бойынша ашық сабақ		7 беттің 8беті

7. Сырқатнама оқу-әдістемелік құрал. - Қарағанды : ЖК "Ақнұр", 2015. - 80 с

Электронды ресурстар.

1. <https://diseases.medelement.com/disease/%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B8%D0%B0%D0%BB%D0%B4%D1%8B%D2%9B-%D0%B3%D0%B8%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B5%D0%BD%D0%B7%D0%B8%D1%8F/12849>
2. <https://www.studentlibrary.ru/kk/book/ISBN9785970432891.html>